

De Riepe

Het straatmagazine van Noord-Nederland

Thema
NATUUR

VOEDSELBOS GLIMMEN

‘Werken aan een zinvol project is heel vervullend’

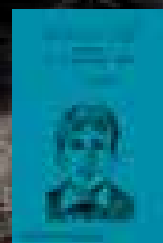
VERDER IN DIT NUMMER

- Buitengewoon zijn
- Natuurbegraven

KEURMERK
straat
krant

PRIJS €2,10
waarvan €0,90
voor de verkoper

alleen kopen van
verkoper met badge

Fotomontage Suzanne Posthumus

Wolf in het wild

Het beroemde gedicht ‘De Dapperstraat’ van J.C. Bloem begint als volgt: *Natuur is voor tevreden of legen. En dan: wat is natuur nog in dit land? Een stukje bos, ter grootte van een krant, Een heuvel met wat villaatjes ertegen.* Bloem schreef en publiceerde het gedicht in 1945 en nog decennia later prees men de vooruitziende blik die hij had op de toekomst van Nederland en dan met name op de natuur in ons land. Bloem zelf en de meeste van zijn bewonderaars zouden raar opgekeken hebben als ze geweten hadden dat de wolf sinds het jaar 2017 weer gewoon in het wild rondloopt in Nederland. Of dat goed nieuws is weet ik niet, maar wel is zeker dat er in het Nederland van nu meer aandacht besteed wordt aan de natuur dan in de tijd van Bloem.

Natuur is een veelomvattend begrip. Voor de een is de natuur het door een microscoop bekijken en bestuderen van heel kleine diertjes of zelfs van een cel, voor de ander is het het genieten van een natuurlandschap met, bijvoorbeeld, een ondergaande zon. De natuurbeleving is even divers als de mens zelf en ik denk niet dat wij zonder de natuur zouden kunnen.

In deze Riepe kunt u lezen over de verschillende vormen van natuurbeleving en nu de lente in aantocht is kunt u ook zelf weer aan de slag in de natuur, al is het maar een klein tuintje of een balkon. Heeft u die laatste twee niet, dan is het misschien tijd voor een volkstuintje al kunt u natuurlijk ook binnenshuis aan de slag met bloemen en planten. De redactie wenst u veel lente- en leesplezier met dit maartnummer van De Riepe.

Erik Bies

DE RIEPE

Het straatmagazine van Noord-Nederland

De Riepe, Gronings voor stoep, is het straatmagazine van Noord-Nederland. De Riepe verschijnt eens per maand. Het blad is een initiatief van stichting WerkPro. Mensen die om uiteenlopende redenen dak- en thuisloos zijn, verkopen het magazine. Onder deze verkopers vallen ook mensen uit andere landen, mensen die in Nederland en in hun land van herkomst weinig tot geen perspectief hebben. Alle verkopers dragen als legitimatiebewijs een registratiepasje. U betaalt voor het magazine €2,10. Daarvan is 90 cent voor de verkoper, de rest gaat terug naar het project. De Riepe is geen commercieel magazine; naast inkomsten uit verkoop worden middelen verworven uit sponsoring, subsidiëring, fondsen en advertenties. Eventuele meeropbrengsten zullen worden aangewend in het circuit van dak- en thuislozen.

Donateur worden?

Bel of mail naar het distributieadres voor meer informatie.

- Heeft u klachten over een verkoper? Noteer het pasnummer en bel naar het distributieadres.
- Niets uit deze uitgave mag worden gebruikt zonder toestemming vooraf van de redactie.

COLOFON

PROJECTBEGELEIDING WERKPRO
Antonie Grootenhuis

PROJECTBEGELEIDING STUDIO SPINLINK
Dominique Krauts

REDACTIE
Marja Hillenga
Dick Bijmolt
Erik Bies
Arnold de Meijer
Anna de Ruiter

Marieke Werkman
Cherinda Zwier
Wietske Aupers
Rudy Vane
Frits Croes

HOOFDREDACTIE
Dominique Krauts

VORMGEVING
Dinah Jellema

EINDREDACTIE
Sofie Risamena

FOTOGRAFIE
Suzanne Posthumus
Jaap ten Hoove

Chico Bolt
Wim Mijlof

VASTE COLUMNISTEN
Janpieter Buskes
Jaap Krol
Wilma Bouma
Eddy Sikma
Lydia Tuijnman

Gerard Lohuis
Fokko Oldenhuis
Natalja Oosterbaan
Chantal Kuipers
Gerlinde Spaan

FOTOGRAFIE COVER
Chico Bolt

STRIP
Ido Dijkhuis

PUZZEL
Luuk Kobes

ILLUSTRATIES
Paul Kimkes

DRUK
Van Liere Media, Emmen

MET DANK AAN
Leger des Heils voor het ter beschikking stellen van de distributiefaciliteiten, subsidënten, donateurs en anderen die een bijdrage leveren aan de financiering van dit magazine. En niet te vergeten: de vele vrijwilligers en stagiaires zonder wie dit project niet draaiende kan worden gehouden.

SPECIALE DANK
Gaat uit naar alle verkopers, schrijvers, dichters, tekenaars en fotografen uit de groep van dak- en thuislozen.

BEGELEIDING VERKOPERS
Eddy Posthumus
Jeffrey Visser

De Riepe is een uitgave van WerkPro.

REDACTIEADRES DE RIEPE
Protonstraat 6
9743 AL Groningen
06-1147 8111
redactiederiepe@werkpro.nl

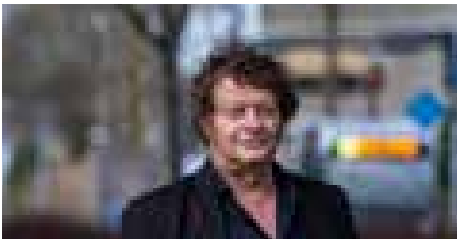
DISTRIBUTIEADRES DE RIEPE
WerkPro Groningen
Eemskanaal NZ 32a
9713 AB Groningen
Tel: 050-5791818 (09:00 - 13:00 uur)
e-mail: riepe@werkpro.nl
website: www.deriepe.nl
twitter.com/De_Riepe
bankrek. NL38INGB0685757617
t.n.v. straatmagazine De Riepe

ISSN
2405-769X

WerkPro Leeuwarden
Tel: 088 066 31 80
e-mail: riepe@werkpro.nl

WerkPro SpinLink

INHOUDSOPGAVE

BUITENGEWOON ZIJN

Stichting Buitengewoon zijn is een non-profit organisatie die in Nederland broedplaatsen creëert waar een grote variëteit aan mensen sociale initiatieven ontwikkelen en uitvoeren.

4

10

VERHALEN VAN DE STRAAT VOOR HET VOETLICHT

Adelheid+Zina omschrijft zichzelf als theaterroedel van mede-, Neder- en buitenlanders, buitenstaanders en wijknomaden, onder artistieke leiding van Adelheid Roosen.

ZOEKEN NAAR HARMONIE AAN DE DRENTSCHE AA

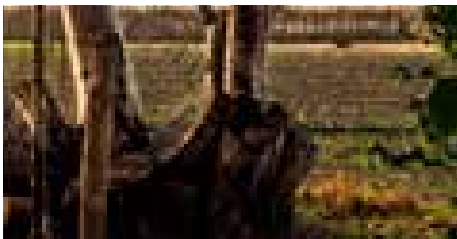
Een door mensen ontworpen bos, waarin uiteindelijk de natuur zijn gang kan gaan.

14

20

‘ZO OUD ALS DE WERELD’

Nicole ter Doest (44) is communicatieadviseur van Natuurbegraafplaats Fryslân in Nieuwehorne. Ze vertelt wat natuurbegraven inhoudt en waarom mensen dit willen.

De lamme en de blinde
Onder de Loep
Marieke Werkman
Gekkenwerk
Kunst op straat
Werk in uitvoering
Koken met een missie
Recht en krom
Jaap Krol

6
7
8
9
12
13
17
18
19

Het bijzondere geluk
Bie pad en weg
Kruiswoordcrypto
Horoscoop
Straatklinkers
Businesscluboverzicht
Opvanginstellingen
Straatkanjers

22
23
23
24
25
26
27
28

Buitengewoon zijn

Door **Arnold de Meijer** Fotografie **Jaap ten Hoove**

‘Samen ben je tot veel meer in staat dan in je eentje’, zo begint Ingrid Koetsier (57) en mede-initiatiefnemer van stichting Buitengewoonzijn, ons gesprek. Buitengewoonzijn is een non-profit organisatie die, door middel van een circa drie maanden durend wisselend programma, mensen in hun kracht zet.

‘Gewoonlijk denken we in beperkingen. We gaan niet uit van wat we kunnen en leuk vinden, maar vooral vanuit beperkingen. Dat is bijna onlosmakelijk met de menselijke natuur verbonden. Daar willen wij een uitdaging van maken om dat anders te doen. Als jij doet wat je leuk vindt, heeft dat ook uitstraling. Niet alleen naar jezelf (je bent een stuk vrolijker en daardoor ook zelfverzekerder), maar ook de wereld om je heen wordt er blij van. En daar gaat het om. Wat kan jij betekenen voor de ander.’

Doen wat je leuk vindt

Bij Buitengewoonzijn gaan ze juist uit van datgene wat je leuk vindt. En spannend! Op zes buitengewone avonden leer jij jezelf in actiemodus te zetten, samen met coaches, andere deelnemers en in persoonlijke gesprekken. Je gaat een project naar keuze opstarten of een bestaand project versterken waarin jij je passie kwijt kunt. Samen met alle andere deelnemers draag je bij aan een wonderbaarlijke wereld en daardoor geef je je persoonlijke ontwikkeling een

boost, volgens de website. Of zoals Ingrid zegt: ‘Wij zijn een smeltkroes van allerlei stromingen en een broedplaats voor ideeën. We kunnen de wereld voor onze kinderen en kleinkinderen alleen mooier achterlaten, moeten we eropuit en zelf actie ondernemen. Het is best heel moeilijk om de drempels die je zelf opwerpt te slechten. Maar zo blijf je kapitein van je eigen ziel en wordt lef je drijfveer in plaats van angst.’

‘We lopen allemaal tegen dingen aan waarvan we zeggen: “Dat is niet goed. Dat zou anders kunnen!” En vervolgens gaan we weer op de bank zitten. Wij willen graag dat mensen niet weer gaan zitten, maar juist in actie komen, iets doen, iets bijdragen aan een betere wereld’, vult Martin Rezelman aan.

Talentedoket

Uitdagend en voor onderzoek vatbaar, daarbij is dat je vaak niet zo duidelijk weet waar je goed in bent en wat je leuk vindt. Daar hebben ze bij Buitengewoonzijn van alles op gevonden om daar achter te komen. Een van de

hulpmiddelen daarbij kan het talentenloket zijn. Opgezet met theatergezelschap Auth&Tiek. ‘In een gesprek met een van de acteurs, proberen we te achterhalen wat deze talenten zijn. Mensen zijn vaak verbaasd over de talenten die ze allemaal in huis hebben’, vertelt Rezelman enthousiast. ‘Van daaruit ga je met Buitengewoonzijn aan de slag: wat vind je leuk en wat zou je willen doen. Als je wilt dat dingen veranderen, dan moet je in actie komen. Handen uit de mouwen.’

GuerilliaGardening

Een goed voorbeeld daarvan is Klaas. Een ietwat gesloten man van middelbare leeftijd. Vanuit zijn jeugd dol op tuinieren. Samen met leerlingen van een basisschool in Lewenborg heeft hij van klei, water, meststoffen en bloemzaden zaadbommen gemaakt. Vervolgens werd op elke open plek in trottoirs, bij bomen in de wijk, bommen gegooid. GuerilliaGardening werd dat genoemd. In de bloeitijd werd heel Lewenborg een kleurrijke wijk. Daar krijg je een kick van. Dan maak je werkelijk het verschil!♦

“
**Broedplaats
voor ideeën**

Interesse gekregen? Meer info: www.buitengewoonzijn.nu

DE LAMME EN DE BLINDE

Door Janpieter Buskes

DE LIDL WENST U EEN GEZOND 2021

De eerste lockdown was koud opgeheven of bij de plaatselijke Lidl was de karretjesschoonmaker alweer weggesaneerd. In plaats daarvan stond er een oerlelijk display met daarop twee merkloze spuitflessen. Allebei leeg. “U redt zich maar” was wat mij betreft de boodschap. Toen ik in de winkel de manager daarop aansprak, zuchtte hij diep in zijn verfrommelde mondkapje. ‘U moet eens weten hoe slecht klanten zich houden aan de regels’, mompde hij. Ik gaf aan dat ik zijn ergernis deelde, maar deze de Lidl niet ontsloeg van de taak een overzichtelijke bijdrage te leveren aan de gezondheid van zijn klanten. Maar daar bleek Lidl heel anders over te denken. Voor het schoonmaken van de karretjes waren geen extra uren beschikbaar gesteld. Omdat het erg druk was gedurende de lockdown had het personeel amper tijd om aandacht te besteden aan de hygiëne-maatregelen. Hij was er zo klaar mee dat hij zijn ergernis hierover amper verhulde.

Maanden later, twee dagen voor de kerst, wilde ik nog wat boodschappen halen. In heel het dorp was alles dicht behalve de supermarkten. Dankzij onze gezamenlijke onvoorzichtigheid hadden we ons met zijn allen een tweede lockdown in gerommeld. Aangekomen bij de karretjes stond er nog immer het display waar je moet proberen met een voetspomp een paar luizige druppeltjes ontsmettingsvocht uit een kraantje te persen. Nada, noppes, niks. Leeg. Op het display zag de rol papier waarmee je het karretje schoon moet poetsen er net zo verregend uit als ik. Ik naar binnen en een kassamedewerkster aangesproken. Buiten tien minuten gewacht tot ze eindelijk kwam. Haar lukte het niet het vocht aan de loop te krijgen. Daarna tien minuten gewacht op een tweede. ‘Het is een onding’, mompde ze terwijl ze een paar keer hard tegen het mechaniek aan sloeg. ‘Hij doet het heel vaak niet.’ Ik stond inmiddels al vijftientig minuten buiten en helemaal niemand maakte zijn karretje nog schoon. Ik was inmiddels zo geërgerd dat ik de manager erbij heb geroepen. Een sneu en bozig gesprek waarbij ik mijn geduld verloor en hij zich vooral liet leiden door maanden van frustratie. Ik heb me omgedraaid en ben weggegaan. Zonder boodschappen. Ik heb overwogen Lidl te bellen. Ik heb het losgelaten. Zinloos zo vermoed ik. Ik krijg toch een beetje zure smaak in de mond als ik een paar dagen later Lidl in zijn reclames zijn klanten een gezond 2021 hoor wensen.

ONDER DE LOQEP

Mijn tuin

Door Erik Bies

Toen ik in 2009 verhuisde naar het huis in de wijk De Wijert in Groningen waar ik nu nog steeds woon, had ik voor het eerst een huis *met tuin* tot mijn beschikking. Daarvoor moest ik het altijd doen met een balkon of zelfs dát niet.

Ik was wel blij met die tuin, want het geeft je een beetje meer bewegingsvrijheid. Bovendien hou ik wel van een beetje tuinieren, maar de tuin moet ook weer niet te groot zijn. Dat is bij mij niet het geval. Mijn tuin loopt over de hele lengte van mijn huis, bijna zeven meter, maar de diepte is beperkt tot ongeveer twee meter. Eigenlijk is mij nog steeds niet duidelijk waar mijn tuin ophoudt en de grond van de gemeente begint. Op gezette tijden komt er een man op een grasmaaimachine langs die de hele boel, ook mijn tuin, plat maait. Of die man in dienst is bij de gemeente of de woningbouwvereniging waarvan ik mijn huis met tuin huur, weet ik niet. Het is ook niet altijd dezelfde man. Soms zijn er zelfs twee mannen en het is mij niet helemaal duidelijk wie wat doet. Zelfs na twaalf jaar weet ik dat nog niet en het interesseert mij ook niet zo veel.

In de zomer van het vorige jaar kocht ik een paar aardbeiplantjes en plantte die in mijn tuin, maar twee dagen later werden de plantjes met de grond gelijk gemaakt door een van de mannen die ik al vermeldde. Dat was nogal een teleurstelling voor mij, want ik had mij erop verheugd om aardbeien uit mijn eigen tuin te kunnen eten. Ik had ook al

een spuitbus met slagroom gekocht, want daar houd ik van, van aardbeien met slagroom.

Op de bloemetjesmarkt in april 2015 kocht ik voor tien euro een klein olijfboompje. Ik dacht dat die heel langzaam groeien, maar nu, zes jaar later weet ik wel beter. Er staat inmiddels een enorme boom in mijn tuin en het lijkt er niet op dat de boom, ondanks mijn snoeien, voorlopig zal stoppen met groeien. Een jaar later plantte ik in mijn tuin een Cupressus, ook wel kamerconifeer(tje) genoemd. Op een dag waaide de deur naar mijn tuin uit mijn handen en maakte het conifeertje met de grond gelijk. Ook plantte ik een appelboompje die in het eerste seizoen twee appeltjes gaf en daarna niks meer. Er groeien wel bladeren aan en daarmee moet ik het doen. Tuinieren is niet zo makkelijk als veel mensen denken.

Bijbaan

MARIEKE WERKMAN

Samen met een groep vriendinnen werkte ik in de zomervakanties op het land. We fietsten voor dag en dauw door de landerijen naar de boerderij. De weilanden strekten zich voor ons uit. Het uitzicht was weergaloos. Op het land trokken we onkruid uit de grond, schoffelden, plukten papaver en zonnebloemen. Soms stonden we in de blubber en waren we verkleumd tot op het bot. Op andere momenten scheen de zon, hadden we dikke lol en gooiden we stukken klei naar elkaar.

Over het landweggetje zag ik hem al van ver aankomen. Een grote stofwolk dwarrelde achter hem aan. De boer reed op een motor en kwam soms een kijkje nemen. Hij had van die mooie zachte bruine krullen. De man droeg een verweerde spijkerbroek met scheuren, laarzen en een overhemd. Hij zei niet zoveel en dat maakte hem in mijn ogen nog aantrekkelijker. In ieder geval kon ik als puber over hem dagdromen. Iedere keer dat ik die motor zag aankomen, maakte mijn hart een sprongetje. Het liefst was ik bij hem achter op de motor gesprongen.

Overdag werkte ik op het land, in de avonduren werkte ik in een plaatselijke snackbar. Met de aarde nog onder mijn nagels stond ik patat te bakken. Via een vriendinnetje dat er werkte kon ik er aan de slag. De snackbar werd gerund door een jong stel. De man droeg dure merkkleding en om zijn nek hing een gouden schakelketting. Hij handelde in sieraden en reed in een rode Ferrari. Hij was zachttaardig. Zijn vrouw droeg strakke nietsverhullende felgekleurde kleding. Ze had prachtig lang blond haar, gebleekte tanden en was zonnebankbruin. De vrouw was van het type “niet lullen maar poetsen”.

Zodra er een bestelling gedaan werd, moest je het totaalbedrag uit je hoofd uitrekenen. Vooral als het druk was, haalde ik alles door elkaar: de berekken, eierballen, frikandellen, kroketten, patatjes oorlog of speciaal, softijs met of zonder spikkels. In mijn vrije tijd oefende ik op het snel uitrekenen van de vette hap.

Doordat klanten op mijn vingers keken, werd ik zenuwachtig en maakte fouten. Liever stond ik achter in de koeling wat op te ruimen, uit het zicht en achter de schermen. Mijn vriendin echter was razendsnel en vloog door de patatzaak. Ik vond het bewonderenswaardig om te zien hoe behendig en voortvarend ze dit deed.

Het werken met de handen mag wat mij betreft meer gewaardeerd worden. Doeners en denkers: ze vullen elkaar mooi aan.

GEK KEN WERK

Homesick blues

Door **Gerard Lohuis** Fotografie **Chico Bolt**

Een zaterdag om je op te hangen. Miezerig regentje, donkere lucht, veel wind, het ideale moment om de strop aan de hoogste tak te hangen. Geen mens onnodig over straat, alsof corona momenteel nog niet voldoende homesick blues veroorzaakt. Weer een vooraanstaand lid van het RIVM met de laatste uitslagen. Vandaag weer 215 meer besmettingen dan gisteren en de stijgende lijn wil maar niet neerwaarts buigen. Het is om moedeloos van te worden. De melancholie slaat toe. Ik zit voor het raam en weet dat daar ergens buiten een onzichtbaar deeltje ons leven overhoop heeft gegooid en dat er een tijd voor het coronadeeltje en een tijd na het coronadeeltje zal zijn. De wereld zal nooit meer dezelfde zijn.

Plotseling word ik opgeschrikt door een sms-berichtje op de werktelefoon. Normaal gesproken let ik in het weekend niet op de Nokia, maar dit is zo'n dag waarop alles anders gaat dan het zou moeten. Alsof het leven z'n eigen gang gaat en ik erachteraan mag lopen. Martha heeft het helemaal gehad, meldt ze. Ik zie de ingehouden woede al op haar gezicht. Er is iets met de burens en ze staat niet meer voor zichzelf in. Machteloze woorden, leegte, eenzaamheid, alles komt samen en vormt een opgekropte woede die opzwelt totdat ze zo meteen lichtjes in haar armen gaat krassen en ze voor even de mentale worsteling in kleine straaltjes laat weglopen. ‘Je moet niet van me schrikken’, zei ze tijdens de kennismaking waarin ze me deelgenoot maakte van een leven waar ze nooit vrijwillig voor had gekozen, als er al iets

te kiezen was geweest. Een vader die haar misbruikte, een moeder die van niets wist en achteraf van alles op de hoogte bleek te zijn geweest.

‘Ik wil graag leven, maar weet van nature niet hoe dat moet en eigenlijk weet ik niet wat ik voel als ik iets moet voelen.’ Ik ben er inmiddels aan gewend geraakt, maar ik heb bij haar gezien dat ze gaat lachen als ze verdrietig of angstig is. Dat ze soms tegen me schreeuwt omdat ze iets gedaan wil krijgen, terwijl ze het ook gewoon kan vragen. Een angstig kind dat voortdurend op haar hoede is omdat ze zichzelf niet vertrouwt, laat staan een ander durft toe te laten tot haar wereld. Ik denk dat de buurman iets aardigs heeft gedaan en dat ze nu is dichtgeklapt. Ze kan zichzelf alleen bevrijden van de tegenstrijdige emoties wanneer straks de spanning uit haar lichaam wegstroomt.

Ik kijk naar haar tweede sms-berichtje en lees haar eenzame woorden van verlangen. Ik kijk naar buiten en voel de beklemming bij mezelf toeslaan. Van nature een optimist, maar op een dag als deze vraagt het leven daar wel erg veel van om als pantser te dienen tegen de tragiek van Martha. Tegen dat kleine, miezerige deeltje in de lucht. Tegen alles wat zich niet laat stoppen en ongevraagd z'n gang gaat. Zoals dertig jaar geleden de natuur bij Martha gestopt had moeten worden.

Gerard Lohuis is sociaal-psychiatrisch verpleegkundige bij BuurtzorgT

Verhalen van de straat voor het voetlicht

Door **Arnold de Meijer** Fotografie **Arnold de Meijer** en **Reyer Boxem**

Adelheid+Zina omschrijft zichzelf als theaterroedel van mede-, Neder- en buitenlanders, buitenstaanders en wijknomaden, onder artistieke leiding van Adelheid Roosen. Daarbij staat ontmoeting en verbinding tussen verschillende levens centraal. Theatremakers draaien een aantal weken mee in het gezin van wijkbewoners en verzamelen verhalen. Vervolgens gaan zij de confrontatie aan met die verhalen: hoe staan zij daar in, wat doet het met hun. Het resultaat wordt een toneelstuk, expositie of performance. Oftewel: toneel wordt straat en de straat staat voor het voetlicht. ‘Centraal in al onze voorstellingen, zoals Iets Zachts, Alzheimer Fluisteren of Thuislozen, staat de ontmoeting met de ander’, vertelt Lauren Rissik (31), dramaturg, regiessistentie en researcher bij Adelheid+Zina. De Adoptiemethodiek kreeg in de voorstelling Zina neemt de Wijk in 2010, haar geboorte. Een maakmethode die de basis vormde van vele verschillende theaterproducties.

Adoptie methodiek

In 2010 trok Adelheid met haar nomadenkaravaan Zina door drie wijken van de stad Groningen. ‘Zij startte er haar adoptie methodiek: acteurs wonen voor een tweetal weken bij onbekende wijkbewoners in huis en maakten samen een scène gebaseerd op de creatieve botsing van beider levensscenario’s. ‘Van tevoren werkte het researchteam maandenlang in de wijken, sprokkelde mensen en levensverhalen die de basis vormen van de voorstelling.’

Eigen ziel ontdekken

Door mee te draaien in het dagelijks leven van een gezin, worden de verhalen oprechter. De acteur spiegelt zich vervolgens aan het levensverhaal van de wijkbewoner: wat doet het met mij, hoe sta ik daarin, waarom kijk ik er nu zo naar, waar komt mijn oordeel daarop vandaan. Vanuit deze ontmoeting ontstaat de verbinding. ‘De brug tussen twee verschillende levensscenario’s is de basis voor de ontdekkingsreis naar de eigen ziel. Maar om mezelf uit te diepen, heb ik de ander nodig’, aldus Lauren.

WijkSafari

Adelheid zette haar ontdekkingsreis in de wijken door, resulterend in de diverse WijkSafari’s in binnen- en buitenland. Het buurthuis werd haar schouwburg, een beweging die ze ook omkeerde door de schouwburg als buurthuis en herberg te laten functioneren.

Glimlach

Wie staat er ooit stil bij wat er achter de ingetogen, zwijgende glimlach schuilgaat van de statushouder? Wij westerlingen zijn op het irritante af nieuwsgierig naar zielenroerselen. Maar wat als zielen uit pakweg Damascus zijn bedolven onder de ruïnes van hun straten, het stof van de splinterbommen. Hoe voel je jezelf als je daar liefdes hebt achtergelaten, doden, verminkte vrienden, maar ook familie.

Hoe veilig en groen en heel lijkt Paddepoel als je uit een totaal verwoest land komt. Dat zijn de verhalen waar het om gaat. Adelheid+Zina sprokkelt deze verhalen en gaat er mee aan de slag.

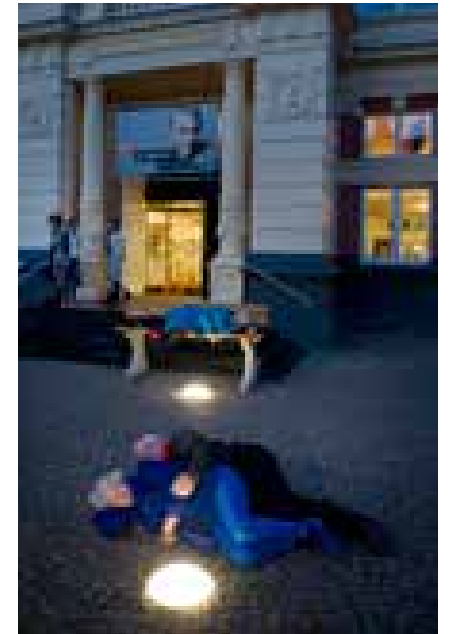
Elk verhaal de moeite waard

‘Onze insteek is niet om mensen te bereiken, maar om hen te betrekken. Toneel en theater is niet iets afstandelijks, maar het is jouw verhaal. Jouw leven is net zo interessant als het leven van Hamlet.’

‘Wat wij doen is het slechten van muren tussen kunst met een grote K en de kunst van alle dag. Waar het om gaat is doordringen tot de kern om het te begrijpen. Dat kan alleen op basis van ontmoeting, oprechte interesse in de ander en gelijkwaardigheid. Elk verhaal, mits goed verteld, is de moeite waard en theaterwaardig. Toneel hoeft niet iets voor de hogere klasse te zijn, maar gaat over jou en mij - en dat wil ik herkennen.’

bovenstaande foto's ©Reyer Boxem

Adelheid

De visie van Adelheid is daarbij uitgangspunt. ‘Zij realiseert ‘sociale sculpturen’ en creëert vanuit de visie: ik ben er omdat jij er bent. Of, zoals zij zelf zegt: ‘In iedereen zie ik iets van mijzelf terug.’

Immer nieuwsgierig naar de stem van de ander trekt ze nomadisch langs vele verschillende gemeenschappen, systemen en stadswijken en gaat wonen in dat wat zij niet kent. Letterlijk. Zij belt gewoon aan en laat zich adopteren, slaapt bij mensen thuis of met grote roedels burgers op Nederlandse podia.

Aanbellen. Het lijkt zo simpel. Maar achter de vinger die aanbelt staat een mens in al zijn schuchterheid, die iets komt halen: jouw stemgeluid door het luisteren naar jouw verhaal.

Zij spiegelt zich via de ontmoeting met een ogenschijnlijk vreemde. Het is geen poging het vreemde te begrijpen, zij kantelt het perspectief en probeert daarmee te tonen dat er feitelijk geen vreemde is,’ lezen we op de website www.AdelheidZina.nl.

Ontmoeting en verbinding

Iets wat eerst vreemd leek, omdat wij er met al onze aannames en vooroordelen naar keken, blijkt ineens minder vreemd te zijn dan we dachten. Doordat wij alleen maar oog hebben voor de verschillen, zien we de overeenkomsten niet. En juist in de overeenkomsten bouw je bruggen, verbind je en maak je de samenleving wat mooier en ontstaat begrip.

Wijkjury

Een essentiële rol is daarbij weggelegd voor de Wijkjury. Toen Roosen tien jaar geleden werd gevraagd als voorzitter van de vakjury van het Nederlands Theater Festival 2009-2010, had zij één voorwaarde: het installeren van een Wijkjury naast de vakjury. En zo ontstond de eerste editie van de Wijkjury. Ontstaan in Amsterdam, werd het al gauw uitgerold over

andere steden in Nederland waaronder Groningen. Twaalf tot vijftien vrouwen en later ook mannen uit alle wijken van de stad, met allerlei verschillende culturele achtergronden die zelden tot nooit naar de schouwburg gingen, bezoeken een jaar lang voorstellingen.

Roedel

‘Elke voorstelling begint met een voorgesprek en eindigt met een nagesprek’, vertelt Paulien Sissingh (59). In het dagelijks leven is zij hoofd van de Vrouwenopvang van Zienn en Het Kopland en samen met Wilma Willems verantwoordelijk voor de Wijkjury in Groningen, die per september 2020 is overgegaan in ‘De Wijk De Wereld’.

‘Met een hele groep wijkbewoners overspoelen wij het theater. Als een soort roedel. Het bezoek aan het theater is net zo belangrijk als de nagesprekken en de groepsbijeenkomsten na iedere vier voorstellingen. Wat heb je objectief gezien en wat doet het met jou? Waarom zie jij dat als Syrische islamiet anders dan de Christen uit Iran of Groninger uit de Oosterparkwijk. Hierdoor wordt het toneel van zijn voetstuk gehaald, wordt laagdrempeliger. De jury beoordeelt de stukken die zij gezien hebben. De winnaar wordt het stuk dat hen het meest geraakt heeft. Op een feestelijke bijeenkomst aan het einde van het seizoen wordt de prijs uitgereikt voor de door hen gekozen beste voorstelling, de keuze van de Wijkjury. Juryleden presenteren de prijs.’

‘Door het zien van nieuwe werelden, gesprekken met makers en spelers, gesprekken met elkaar over wat je hebt gezien, het woorden geven aan waarom je iets raakt, groeien de juryleden. Mooi om daar getuige van te mogen zijn’, aldus Paulien.♦

KUNST OP STRAAT

De aanleg

Door **Natalja Oosterbaan** Fotografie **Chico Bolt**

Toen een bekende beeldhouwer eens werd gevraagd of het niet moeilijk is om uit zo'n blok steen een levensecht figuur te hakken, antwoordde hij doodgemoedereerd: 'Nee hoor, want alles wat niet op het model lijkt hak ik gewoon weg'. Het kunstenaarsduo Tilly Buij en Gerard Groenewoud hakten in dat opzicht wel erg voortvarend in hun beeld 'De Aanleg'. Het hoofd, torso en de armen ontbreken bij dit bronzen kunstwerk uit 2003, gelegen aan de Leegte-Oranjestraat in Nieuw-Dordrecht in Drenthe. Wat wij wel zien, is het onderlichaam van een man in beweging. Zijn linkervoet strekt zich nog achter hem uit, terwijl zijn rechtervoet al een eerste stap heeft gezet. Maar of er meer vooruitgang in het verschiet ligt valt te betwijfelen, aangezien de voet en kuit wortel hebben geschoten en in een boomstam zijn veranderd.

Het werk verbeeldt dan ook niet zozeer een persoon, als wel het ontstaan van de omgeving en in het bijzonder twee momenten uit haar geschiedenis. Het betreft de vondst van de restanten van een duizenden jaren oude houten weg, die door het veen naar Barger-Compascuum liep en een 19e-eeuws plan om een kanaal dwars door de Hondsrug te graven. Beide pogingen om de streek te ontsluiten werden vroegtijdig in de steek gelaten. Maar desalniettemin lieten zij hun sporen na. Het kunstwerk verbeeldt dit op metaforische

wijze. Je zet een stap en gaat de vooruitgang aan, maar je voet wordt meteen vastgezogen in het veen.

Onwillekeurig stel ik mij de vraag of dit een zegen is of een straf. *Want Atis, offerman van Cibet, ley tot ftraf, Verandert in dien boom, hier zijne menfcheit af.* Deze vertaling van de *Metamorphosen* beschrijft hoe de stervende god Attis in een pijnboom verandert. In zijn verhalen vertelt Ovidius over het leven van de klassieke goden en mythische figuren, die telkens een dramatische gedaantewisseling ondergaan. Ook de nimf Daphne veranderde bijvoorbeeld in een laurierboom om uit de gretige handen van Apollo te blijven. En de goden redden Myrrha door haar te veranderen in een mirreboom nadat ze haar vader tot woede had gedreven. Haar tranen verschijnen nog altijd in de vorm van hars.

Wortelen kon ook al in de oudheid voor overleven staan. Iets soortgelijks vond plaats in Nieuw-Dordrecht. Om het nooit afgekomen kanaal te graven, werden er zo'n honderdenzeventig jaar geleden arbeiders aangetrokken en huizen gebouwd. Zij startten met het cultiveren van heidevelden en waren daarmee de grondleggers van de nederzetting Nieuw-Dordrecht. Zo kon een door de realiteit gesmoorde vooruitgangspoging toch resulteren in het tot bloei komen van de streek.

WERK IN UITVOERING

Werken in de natuur

Door **Dick Bijmolt** Fotografie **Chico Bolt**

Hij werkt en woont sinds vijf jaar bij De Zijlen. De stichting biedt wonen en werk voor mensen met een verstandelijke beperking. Bij Michael (40) is daar niet veel van te merken. Hoewel hij vaak even moet nadenken voor hij antwoord geeft, kan hij verder goed vertellen. Over hoe hij hier terecht kwam bijvoorbeeld. 'Toen woonde ik nog bij mijn moeder en werkte ik in de metaal, fulltime in het bedrijfsleven. Het was steeds hetzelfde werk.'

'Jaren geleden woonde ik op mezelf en dat ging minder. Er ontstonden schulden en het liep ook verder allemaal niet zo lekker. Zodoende kwam ik bij De Zijlen terecht waar ik af en toe begeleiding krijg bij allerlei zaken.'

'Met het werk was ik toen ook wel klaar mee, ik was al bezig ander werk te zoeken. Een buurjongen van mij zei dat ik wel bij hem kon werken, hier dus.'

Ook de begeleiding dacht dat buitenwerk meer voor Michael zou zijn. En dat klopte. 'Ik vind het hartstikke leuk hier. Grasmaaien op de trekker is mooi, heb ik ook een diploma voor, net als voor de bosmaaier. Voor zaagdiploma leer ik nog, maar door de corona ligt dat even stil. Onder toezicht mag ik wel met de kettingzaag bezig. Het werk is heel afwisselend, je komt elke keer wel leuke dingen tegen.' Of er hier ook vrouwen werken vraag ik. 'Nee, alleen mannen. Als er vrouwen zouden werken word je ook veel te snel afgeleid. Met mij valt dat mee hoor, maar anderen raken de focus kwijt.' We moeten allebei even lachen. Dan is het tijd voor de foto.

zoeken naar *harmonie* aan de Drentsche Aa

**Werken aan een zinvol project
is heel vervullend**

Door **Wietske Aupers** Fotografie **Chico Bolt**

Een door mensen ontworpen bos, waarin uiteindelijk de natuur zijn gang kan gaan. Een bos dat eten voor mensen oplevert en waar dieren het naar hun zin hebben. Dat is het voedselbos in Glimmen, een initiatief van de tweelingzussen **Marlies** en **Madeleine (60) Duran**. **Marlies** heeft het bos ontworpen, **Madeleine** doet de marketing, de verkoop en de catering. En ze vertelt over hun project.

‘Het is leuk en bijzonder om met je zus samen te werken. We vullen elkaar heel goed aan’, zegt **Madeleine**. Na de middelbare school werd **Marlies** landschapsarchitect, **Madeleine** organizer en businesscoach. **Marlies** bracht een aantal jaren in Zweden door, **Madeleine** in Australië. Zo maakten ze elk kennis met een land waar ruimte is en veel natuur. Dat willen we in Nederland ook, dachten beiden. Ze hoorden dat het stuk grond aan de Drentsche Aa te koop was, en gingen kijken. Ze vonden het prachtig. **Madeleine** dacht: daar zou ik best een tiny house willen neerzetten. En toen zei **Marlies**: ‘Ik zou hier wel een voedselbos willen maken.’ De twee vroegen toestemming aan de gemeente en een voedselbos bleek in het bestemmingsplan te passen. Een tiny house helaas niet.

Alle niveaus

Ze zijn bijna drie jaar bezig. Ze willen zoveel mogelijk eetbare soorten laten groeien, op alle niveaus: van knollen onder de grond tot appels in de boomkruinen. Uiteindelijk moet het bos zichzelf onderhouden. **Madeleine**: ‘We nemen altijd minder oogst dan dat er groeit, zodat je het bos niet uitput.’ Het was oorspronkelijk een boomkwekerij met 1500 linden, berken en eiken. ‘We hebben een deel herplant, een deel gedoneerd en een deel verkocht. Daarmee zijn de eerste aanloopkosten gedekt en investeringen gedaan.’ Met hun vrijwilligers hebben **Marlies** en **Madeleine** aardperen geplant, perziken, frambozen, mispels en nog veel meer. Ook de brandnetel krijgt een kans. En de Japanse duizendknoop, een exoot, die er al groeide. **Madeleine**: ‘Het is een woekeraar. Die kun je met gif bestrijden, maar je kunt hem ook gewoon oogsten, waardoor hij zich niet uitbreidt.’

Dilemma's

Sinds de zussen met hun bos bezig zijn is de biodiversiteit teruggekomen. Er huizen een bever en een otter en er lopen reeën. Soms komen ze voor dilemma's te staan: als de reeën de schors van de lindebomen vreten, moet je ze dan hun gang laten gaan of ingrijpen? Ze hebben er gaas omheen gezet.

Ook niet helemaal volgens de principes van zo min mogelijk onderhoud, is dat **Marlies** probeert het gebied een landgoedachtige uitstraling te geven. Het bos ligt in de landgoedzone van Eelde-Paterswolde. Het is daarom onder andere de bedoeling dat er een lange, statige oprijlaan komt.

Sociaal gezicht

De zussen willen hun bos een sociaal gezicht geven. Madeleine: ‘We hebben ongeveer zeventig vrijwilligers, daaronder zijn mensen die eenzaam zijn of een burn-out hebben gehad. Sommige werken thuis, een kerngroep van vijftientig heeft werkzaamheden in het bos. Vanwege corona zijn we nu in kleine groepjes per dag hier bezig.’ De dag voor het interview was er net een groep bezig geweest. ‘We hebben samen soep gemaakt, met producten uit het bos. We hebben twee keer een Voedselboscafé gehad. Dan nodigen we mensen uit met een drempel om de deur uit te gaan, bijvoorbeeld rolstoelgebruikers of mensen in isolement. Het terrein wordt rolstoeltoegankelijk gemaakt.’

Gebouw

De zussen willen graag een gebouw neerzetten, zodat ze groepen kunnen ontvangen, en daarmee onafhankelijk van het weer zijn. Madeleine: ‘We willen kunnen koken, cursussen geven en bedrijven ontvangen.’ Ze hebben nu al, in de buitenlucht, meerdere proeverijen gedaan met producten uit het bos. Ook hebben ze cursussen gegeven waarin ze uitleggen hoe ze hun bos hebben aangelegd. Al die activiteiten moeten geld opleveren om het bos te ontwikkelen en onderhouden, maar liefst meer. ‘We doen het nu allebei naast een baan. Het zou mooi zijn als het twee inkomens oplevert. We willen lokaal voedsel produceren, een gemeenschap opbouwen en economisch onze broek ophouden. Wel willen we de kleinschaligheid behouden en blijven zoeken naar harmonie.’ Het gebouw wordt, net als het voedselbos, ontworpen volgens de “Gulden Snede-spiraal”. Dit is een term uit de kunst en de architectuur, maar je ziet hem ook terug in de natuur, bijvoorbeeld in een slakkenhuis. Er mee werken heet ‘circulair bouwen’. Madeleine: ‘Het is een vorm die harmonie uitstraalt.’ Ze hoopt dit jaar met een groep professionals en vrijwilligers met het bouwen te beginnen. Die krijgen scholing in circulair bouwen. ‘Het wordt een diverse groep: jongeren, mensen met een uitkering, gepensioneerde vaklui. Deelnemers kunnen van elkaar leren.’

Vervullend

Het ontwikkelen van het bos is veel werk, maar dat doen alle betrokkenen met veel plezier. Madeleine: ‘Als je werkt aan een zinvol project, is dat heel vervullend.’ Het oogsten wordt steeds meer werk, en uiteraard zijn ze daar ook blij mee. ‘Nu delen we de producten met vrijwilligers. Vanaf volgend jaar kunnen mensen “Vriend” worden. Men betaalt tussen de € 50 en € 450 en krijgen dan bijvoorbeeld een tas met producten uit het bos of een cursus.’ Ze willen een zo breed mogelijk publiek bereiken en dat lukt aardig: ‘Mensen komen op ons af als vliegen op de stroop.’ In de toekomst hoopt Madeleine dat de harmonie op het terrein hersteld is. Dat het een goede economische basis heeft en dat het kan blijven doorgaan. Dat mensen die komen oogsten gezonde voeding meekrijgen, maar ook een gevoel van saamhorigheid en zingeving. ♦

KOKEN MET EEN MISSIE

De toverpot uit Vlaanderen

Door Lydia Tuijnman

Ditmaal geen recept, maar een lofzang op een dierbaar keukengerei. In Harry Potter films kijk ik gefascineerd naar de magische gadgets van Mrs. Weasley. In haar gezellige keuken staan diverse potten en pannen welgemoed hun eigen inhoud te roeren en ook de afwas doet zichzelf. Heel wat leuker dan onze saaie niet-magische apparaten, maar in een Vlaamse kringloop vond ik er eentje die bijna Mrs. Weasley-waardig is.

Hij heet de Saucier en voor slechts 3 euro 50 werd ik eigenaar, ook van het bijbehorend receptenboekje waarin fluwelen sauzen voor gevorderden nu hufterproof kleuterwerk blijken.

De saucier is een pannetje waarin, als je de stekker in het stopcontact steekt, een geduldig schoepje ronddraait. De bodem van het pannetje wordt verhit, het niveau van de hitte is in te stellen met een wielje. Met de saucier maak je foutloos die sauzen die staan of vallen met lage temperaturen en veel geduldig roerwerk. Geen lamme arm meer, want je saucier staat blij van zin te roeren, urenlang als het moet, vloeistoffen inkoken kan hij als de beste en niets brandt ooit aan. Voor wie het zonder dit apparaat moet stellen: diepe jaloezie en een lange internetzoektocht zullen uw deel zijn. Deze inmiddels als “vintage” betitelde keukenheld is een zeldzaamheid, slechts af en toe op Belgische en Franse tweedehands sites te bekomen. Zie je hem ergens staan voor een betaalbare prijs, sla dan onmiddellijk en genadeloos je slag, je zult het niet berouwen.

Nieuwe jas

Door Gerlinde Spaan

Je zit te rillen op de stoel. Ik vraag of je iets wilt drinken. Je antwoordt doe maar een thee zonder suiker. Je zit tegenover mij. In de spreekkamer van een politiebureau. Je warmt jouw handen aan de beker thee. Je observeert mij. Ik jou. Je oogt ouder dan jouw kalenderleeftijd. Je hebt het koud. Je hebt al een bewogen leven achter de rug vertel je met zachte stem. Het vest dat je draagt is jouw zomer- en winterjas.

Het is allemaal zijn schuld dat jij hier nu zit. Hij, dat is jouw huisgenoot en partner die zijn eigen leven leidt. Die komt wanneer hij wil. Die weggaat wanneer hij wil. Er waren al een tijd wrijvingen tussen jullie. De ruzies werden steeds

heviger. Je was er zat van als een sloof behandeld te worden. Ja eigenlijk was je al wel een tijd klaar met hem. Wilde je gewoon dat hij zou vertrekken. Maar ja ... waar moest hij naartoe? Of moest je toch maar eens gaan ophouden voor hem te denken. Dit soort gedachten zweefden nu in de cel continu door jouw hoofd.

Ze waren er al vroeg bij geweest. Daarmee doelend op de politie. Overal waren ze. Het huis was omsingeld. Het gebonk op de voordeur deed je met een schok ontwaken. Harde stemmen gingen door het huis heen. Ze hadden een papier. Ze mochten binnenkomen. Ze kwamen voor hem. Maar mochten het hele huis doorzoeken. Ze vonden ook iets. Een tas. Van hem. De politie zei dat de tas vermoedelijk verdovende middelen bevatte. Meer dan de gebruikershoeveelheid. Dat de inhoud voor nader onderzoek opgestuurd zou worden. Hij werd aangehouden. Maar jij ook. Jij die met stomheid was geslagen. Nog nooit eerder in jouw leven was je met justitie in aanraking geweest.

Hoe moet het nu verder? Je vreest voor het verlies van de woning. In het huurcontract staat iets over einde huurcontract bij het aantreffen van verdovende middelen. Ik zie de tranen opwellen in jouw ogen. Ik schuif je een papieren zakdoekje toe. In het gesprek bereid ik je voor op het verhoor. Het verhoor dat nog diezelfde dag plaatsvindt. Aan het einde van de dag bel je mij en vertel je dat je weer thuis bent. We spreken af dat we contact houden.

Het is inmiddels een behoorlijke tijd geleden dat we elkaar zagen. Je belt om te zeggen dat je een brief hebt ontvangen van het Openbaar Ministerie. De verdenking tegen jou is geseponeerd. Dat betekent dat je niet wordt vervolgd. Uit onderzoek bleek dat je er niets mee te maken had. Je moest wel uit de woning. Op basis van de bepaling in het huurcontract. Maar je hebt inmiddels een nieuwe start gemaakt. Alleen, in jouw eigen woning. Ook heb je een nieuwe jas. Zomaar gekregen van iemand.

Den huistiran

Ik heb vroeger veel vaders en moeders gespeeld. Zoiets hoort erbij. Mijn zusje was de moeder, ik de vader. We hadden geen kinderen, maar wel een echt huis, met daarin een bed, een kast, twee stoelen, een wasbak en een doos.

Tijdens dit rollenspel ontpopte ik me als een echte tiran. Zo kwam ik altijd thuis van mijn werk en ging ik er spelenderwijs maar vanuit dat moeder de vrouw het eten klaar had staan. Meestal zei ik iets in de trant van 'het was weer druk', zonder ook maar een keer aan mijn partner te vragen hoe haar dag was geweest.

Als we na het eten de televisie aanzetten, keken we naar programma's die ik reeds had aangestreept in de N.C.R.V.-gids – als kostwinner had ik rechten. Dus eerst het *Journal*, gevolgd door *De Ted Show* en een ernstig praatprogramma. We keken trouwens naar de doos, want in die tijd had je geen televisies op slaapkamers. Uit de wasbak stroomde koude koffie in het plastic servies, die we onder het televisie kijken slurpend opdronken. Het was helemaal niet lekker, maar dat gaf niks.

Na de familiespelshow gingen we naar bed. Echte mensen gingen na de televisie ook altijd naar bed, wij dus ook. Ik eiste meteen het mooiste plekje op, dus aan de binnenkant, want dat kwam de jonge pater familias toe. Vaak kwam er 's nachts een inbreker langs, die ik nog snel even verjoeg. Daarna was het alweer de volgende dag, vol werk en drukte. Ik kreeg thee met pap en vertrok.

Al met al duurde het vaders en moeders spelen ongeveer tien minuten. Hierna brak er steevast een echtelijke twist uit, vanwege het wangedrag van de heer des huizes. Vele jaren later las ik op een retro mok van Douwe Egberts: "Een kopje koffie van D.E. maakt zelfs den huistiran gedwee". Ik heb me altijd herkend in deze tekst, hoewel ik meestal Van Nelle dronk.

Ongetwijfeld zijn er vorig jaar vele huistirannen opgestaan, die niet gedwee werden van een kop koffie. In het grote verband zeggen we dat we de tirannie moeten verdrijven, maar binnen het kleine is dat gemakkelijker gezegd dan gedaan. Alleen al daarom is "den huistiran" wat mij betreft nu al het woord van 2021.

JAAP KROL

mr. Gerlinde Spaan is straf- en jeugdrechtsadvocate bij Spaan Advocatuur te Groningen.

‘Zo oud als de wereld’

Natuurbegraven

Door **Wietske Aupers** Fotografie **Chico Bolt**

Begraven of cremeren? Misschien denkt u er weleens over na. En dan ook waar u wilt komen te liggen of uitgestrooid worden. In Friesland is er sinds een jaar of tien een nieuwe mogelijkheid: een natuurbegraafplaats. Nicole ter Doest (44) is communicatieadviseur van Natuurbegraafplaats Fryslân in Nieuwehorne. Ze vertelt wat natuurbegraven inhoudt en waarom mensen dit willen.

‘Natuurbegraven is natuurlijk zo oud als de wereld’ zegt Nicole. ‘Maar het idee voor de huidige natuurbegraafplaatsen komt uit Engeland. In de jaren 90 kregen boeren daar te maken met mond- en klauwzeer. Ze raakten hun vee kwijt en hielden dus land over. Een van hen liet op zijn weiland de oorspronkelijke vegetatie terugkomen en bood mensen, tegen betaling, aan om ze daar te begraven. Anderen volgden zijn voorbeeld en tegenwoordig zijn er in Engeland meer dan driehonderdenvijftig woodland burial grounds.’

Nieuwsgierig en verdrietig

In Nederland zijn nu ongeveer twintig natuurbegraafplaatsen. Ze hebben allemaal als uitgangspunt dat het niet opvalt dat het een begraafplaats is. Zo ook in Nieuwehorne. De aanduiding en de aankleding van het graf zijn zo sober mogelijk. ‘Mensen mogen als gedenkteken een boomschijf of een zwerfkei met inscriptie neerleggen en een jonge inheemse boom planten. Ook krijgen de nabestaanden de GPS-coördinaten van het graf, zodat ze het terug kunnen

vinden als het uiteindelijk bos is en graven niet meer zichtbaar zijn.’

Nicole doet de woordvoering van de begraafplaats die is opgericht door Ab van Middelkoop en Harry Elzinga. ‘Maar eigenlijk ben ik manusje van alles’, zegt ze met een glimlach, die gedurende het hele interview zal blijven stralen. ‘Ik doe rondleidingen, maak het ecologisch toilet schoon, begeleid begrafenissen, help mee een graf te dichtten, pluk brandnetels bij graven weg en organiseer open dagen. Ik praat met mensen die nieuwsgierig zijn en met mensen die verdrietig zijn. Het voelt eigen. Je bent hier zelden alleen. Er zijn altijd wel mensen aan het wandelen of een graf bezoeken.’ Ze wordt bij haar werkzaamheden bijgestaan door vrijwilligster Immie Achttien.

Groot karwei

Het was veel werk om deze begraafplaats van de grond te krijgen. ‘Voor zo’n project moet het bestemmingsplan gewijzigd worden en dat is een traject geweest van ongeveer vijf jaar.’ De inrichting was ook een karwei, maar

dat duurde slechts weken. Het terrein was oorspronkelijk landbouwgrond met een productiebos van Robinia bomen. Verder groeien er bijna alleen brandnetels. ‘We hebben bomen gerooid en watergangen gegraven om zand te winnen om de grond op te hogen. Er zijn inheemse bomen geplant en wilde bloemen ingezaaid. De biodiversiteit is teruggekeerd. Er groeien nu onder andere: beuken, jeneverbessen en eiken, klaprozen, margrietten en favoriet van Ab van Middelkoop: Gelderse roos.’

Op de nieuwe beplanting zijn veel dieren afgekomen. Ze noemt reeën, roodborstjes en boomklevertjes, hazen en eenden. Een deel van het gebied wordt niet ingericht als begraafplaats, omdat daar een dassenburcht ligt. De bedoeling is dat niet duidelijk zichtbaar is dat het een begraafplaats is. Niet alle nabestaanden vinden het even makkelijk om zich aan die richtlijn te houden. Sommigen leggen toch een kerststukje op een graf of een struikje hei uit het tuincentrum.

Bijdragen aan natuurontwikkeling

Op het terrein van twaalf hectare is plaats voor drieduizend graven. ‘Er is veel belangstelling. Ruim tweederde van de rustplaatsen is inmiddels gereserveerd. Er zijn al honderden mensen begraven. Het is ook mogelijk de as van de overledene te begraven, al dan niet in een urn. In asresten zitten veel voedingsstoffen. Het leent zich als voedingsbodem voor jonge bomen. Maar iedereen die hier een plek reserveert draagt bij aan de ontwikkeling van dit nieuwe natuurgebied.’

Mensen worden begraven in natuurlijke materialen: een kist van onbewerkt hout of een rieten mand of een lijkwade van materiaal dat makkelijk afbreekt, bijvoorbeeld zijde, linnen

of katoen. De graven worden niet geruimd. ‘Als alle graven uitgegeven zijn, gaat het zagezgd op slot en ontwikkelt het zich tot een bos. Iedereen blijft begraven. We zeggen dat we “eeuwenlange grafurst” garanderen omdat we vinden dat je “eeuwig” niet kan beloven.

Ze is er trots op dat ze hier werkt. ‘Mensen vinden hier troost. Je ziet niet overal namen en graven, dat geeft rust. Ik vind het belangrijk om goed voor de natuur te zorgen en mooi om dat door te trekken naar de uitvaart.’

Alle soorten natuurliefhebbers

Zo’n uitvaart zien mensen die hier voor kiezen het liefst sober en persoonlijk. De ceremoniële ruimte die Natuurbegraafplaats Fryslân biedt is een houten overkapping, met houten banken. ‘Vaak zien we kleine gezelschappen. Muziek via Bluetooth mag. Onlangs hebben we pianomuziek van Mozart afgespeeld en toen gingen de vogels om ons heen meedoen. Akoestische muziek is ook mooi, bijvoorbeeld als een nabestaande een instrument bespeelt. Een koffietafel mag ook. We hebben daarvoor geen voorzieningen, maar dat kan de familie zelf of een cateraar doen. De overledene kan in een rouwauto vervoerd worden, maar ook met bakfiets of paard en wagen. Eenmaal op het terrein wordt de overledene op een loopkoets naar het graf begeleid.

Mensen die hier een plek reserveren zijn vooral natuurliefhebbers. Het zijn mensen van alle levensovertuigingen. Van Bahai tot atheïst.’

Waar Nicole zelf begraven wil worden weet ze nog niet. ‘Wellicht hier. Ik ben een reiziger, wil nog heel veel zien van de wereld en niets vastleggen. Toen ik hier jaren geleden over las, dacht ik, “dat is de toekomst”. En nu mag ik er nog werken ook!’ ♦

Het bijzondere GELUK

Gelukkig of een betaalde baan?

Door **Rudy Vane**

Toen ik een aantal jaren geleden terugkeerde op de arbeidsmarkt na een langdurige psychiatrische behandeling, wilde ik dolgraag weer een betaalde baan. Ik wilde financieel onafhankelijk zijn en iets betekenen voor de maatschappij. Bij een re-integratiebedrijf kon ik mijn ICT-skills ophalen en uitbreiden. Ik reageerde op talloze vacatures en werd weleens uitgenodigd voor een gesprek. Maar een combinatie van leeftijd en psychiatrische achtergrond maakte dat ik steeds werd afgewezen. Dat maakte me soms weleens moedeloos. Was er dan geen mooie carrière voor mij weggelegd? Mijn ambulante begeleiders stimuleerden me om door te gaan, het lukt vast wel een keer.

Toen het re-integratiebedrijf failliet ging kwam ik bij Studio SpinLink terecht, een multimediabedrijf dat onder stichting WerkPro valt. Mensen met allerlei achtergronden kunnen binnen Studio SpinLink werken met een aanbod als participatiebaan, vrijwilligerswerk, re-integratie, dagbesteding of stage. Een hele verandering, maar vanaf dag één voelde ik me hier thuis. Ik mocht hier zijn wie ik ben, werd gewaardeerd en voelde me ook volledig geaccepteerd. Hoe anders dan ik vroeger gewend was: die wat aparte man, in zichzelf gekeerd en niet echt geïnteresseerd in zijn collega's. Iemand die zich eenzaam voelde in een grote menigte. Maar niet hier! Hier begon ik met het maken van apps en webapplicaties en sinds de redactie van De Riepe in mei 2020 bij ons introk, ben ik ook

gaan schrijven.

De werkbegeleiders stimuleren mij om mijn talenten verder te ontwikkelen en geven mij alle ruimte om te experimenteren met alle mogelijkheden binnen het bedrijf. Zo heb ik onlangs een spiegelreflexcamera gekocht om natuur- en landschapsfoto's te maken. Na dit aan collega's te hebben verteld, kreeg ik gelijk het aanbod van een fotograaf om mij wegwijs te maken met de camera. Een werkbegeleider stelde voor om bedrijfsfoto's van Studio SpinLink voor social media te maken. Dit alles maakt dat ik me hier prima thuis voel, ik wil niet meer weg.

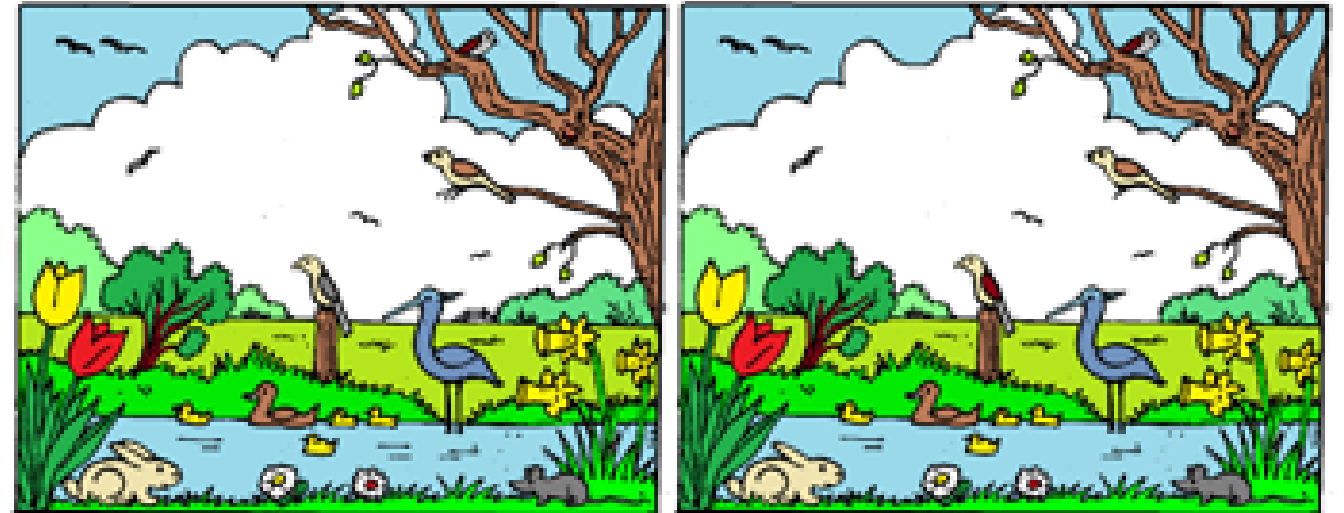
Bovenstaande maakt dat ik anders ben gaan denken over een betaalde baan. Wil ik dat eigenlijk nog wel? Een nieuwe baan betekent een nieuwe, onbekende, omgeving. Afwachten of het werk wel leuk is. Minder vrijheid, meer verantwoordelijkheid, meer stress. Voor een autist is dat niet makkelijk. Oké, ik zal dan meer verdienen dan de bijstandsuitkering, ik zal iets meer financiële speelruimte hebben, maar weegt dat op tegen het plezier dat ik nu met deze dagbesteding heb?

Voorlopig is het antwoord nee. Laat mij hier lekker mijn gang gaan. Ook hier kan ik iets betekenen voor de maatschappij. Ik blijf leren, mezelf doorontwikkelen en wie weet kan ik die skills later nog inzetten om links en rechts wat voor andere bedrijven of organisaties te doen, freelance.

BIE PAD EN WEG

ZOEK DE 10 VERSCHILLEN

ID 158

Kruiswoordcrypto

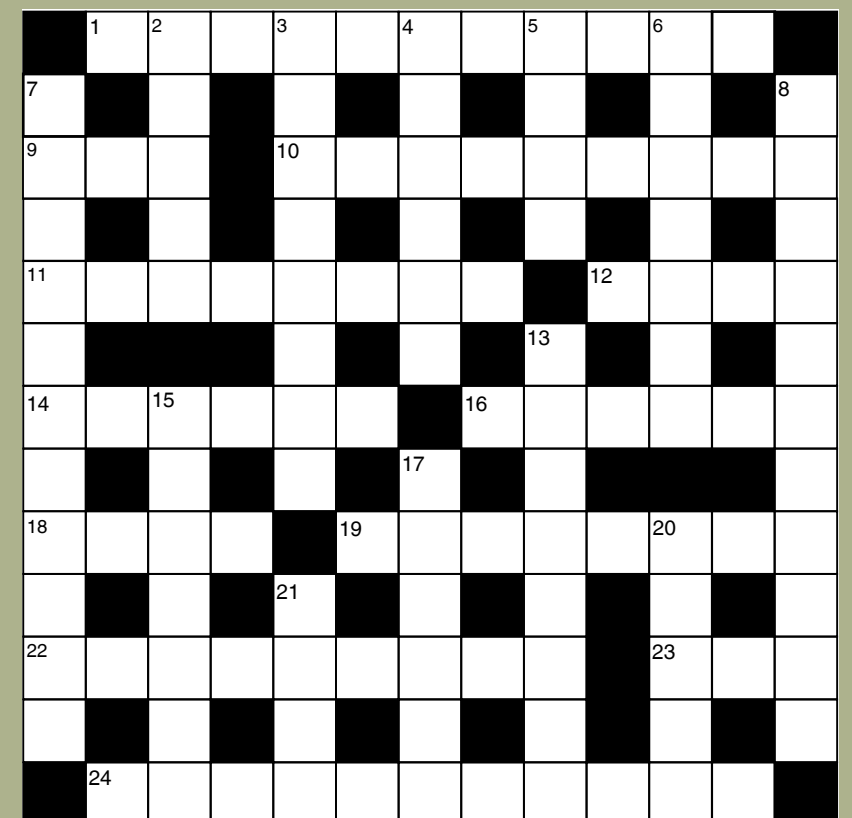
Door **Luuk Kobes**

Horizontaal

- 1** Lichaamsdeel waar muziek in zit
9 Asbestemming **10** Naar binnen gericht
11 Gewillig **12** Vulkaan op Sicilië
14 Samenkomst **16** Botweg
18 Wordt in Riga gesproken
19 Vergezicht **22** Sterrenkundige
23 In goede conditie **24** Botanie

Verticaal

- 2** Afloop **3** Krachtvoer voor Popeye
4 Verborgen **5** Soep- en worstmerk
6 Tussendoortje **7** Kenteken op vinyl
8 Je zit er niet mee **13** Zweefattribuut
15 Verschuiving in tijd **20** Meisjesnaam
21 Smok

De oplossing vindt u op pagina 27

HOROSCOOP

Illustratie Paul Kimkes

Ram 21 maart – 20 april

Nadat je een tijd in de put hebt gezeten krabbel je nu weer omhoog. De lente zorgt voor wat meer vrolijkheid om je heen. Het gaat om de kleine dingen. De bloemen die opkomen, de zon die je gezicht verwarmt. Het eerste softijsje van het jaar. Lekker met spikkels.

Stier 21 april – 21 mei

De lente is het jaargetijde van de Stier. Je mag weer uitgelaten rondrennen in de buitenlucht. De vrijheid van de lente zorgt ervoor dat je intensief gaat sporten. Je racefiets kan wel een poetsbeurt gebruiken voordat je hem van stal haalt.

Tweelingen 22 mei – 21 juni

Je hebt de neiging om dingen uit te stellen. Van uitstel komt vaak afstel. Pak de telefoon en bel eens met een oude bekende die je lang niet hebt gesproken. Wie weet kun je weer eens samen een terrasje pakken?

Kreeft 22 juni – 22 juli

Je bent een harde werker en vindt het moeilijk om nee te zeggen. Oefen hier eens wat vaker mee. Je hoeft niet altijd maar aardig te zijn. Uit onderzoek is gebleken dat mensen die grenzen aangeven wat meer macht uitstralen. Doe er je voordeel mee.

Leeuw 23 juli – 23 augustus

Je huis kan een opknapbeurt gebruiken. Na je relatiebreuk ben je blijven hangen in het oude. De dingen die je aan je ex doen denken mag je wegdoen. Breng de oude spullen naar een tweedehandswinkel. Een knalkleur zal je inrichting en humeur ten goede komen. Pak die kwast en ga lekker los met verf!

Maagd 24 augustus – 22 september

Het afgelopen jaar heb je veel binnen gewerkt vanwege corona. Stap die deur uit en ga een eind fietsen. Voel de wind door je haren waaien. De lente ontwaakt. Nu jij nog!

Weegschaal 23 september – 22 oktober

Je bent een dromer en in gedachten heb je een ander leven dan dat je leidt. Zet eens op papier wat je graag zou willen en pak jezelf aan. Verhuis van de stad naar het platteland. De vrijheid van het buitenleven zal je goed doen.

Schorpioen 23 oktober – 21 november

Dit jaar kun je je partner ten huwelijk vragen. De sterren staan gunstig. Wacht niet te lang want je partner is wispelturig. Pak het groots aan en huur een hoogwerker. Zing uit volle borst je geliefde toe. Heb je hoogtevrees? Zing vanuit de kelder.

Boogschutter 22 november – 21 december

Je bent van nature een binnenvetter. Af en toe ontplof je in het bijzijn van je kinderen. Probeer om je emoties te leren uiten. Volg een cursus ‘familieopstellingen’. Hierna voel je je bevrijd van het gezin waarin je opgroeide.

Steenbok 22 december – 20 januari

Raak je van slag door je partner en manipuleert hij of zij jou? Twijfel niet langer aan jezelf en je eigen kunnen. Dit is nergens voor nodig. Verbreek de relatie en er komt meer ruimte en vrijheid om jezelf te kunnen zijn.

Waterman 21 januari – 19 februari

Probeer de bierjes die je iedere avond drinkt eens te laten staan. Het zal zorgen voor een helder hoofd en het zal je libido goed doen. En, niet te vergeten, je werk zal erop vooruitgaan. Gevoelens hoeft je niet te dempen. Adem in, adem uit.

VISSEN

20 februari - 20 maart

Ga weer eens wat vaker naar buiten. Ga wandelen of zet je ertoe om onkruid uit de tuin te halen. Of zaag nu eindelijk die boom eens om. Van tevoren kun je ertegenop zien, maar uiteindelijk moet het gebeuren. De ramen mogen ook weleens weer gelapt worden. Na gedane arbeid is het goed rusten.

STRAATKLINKERS

Door Arnold de Meijer Fotografie Chico Bolt

Clean4Green wast auto's zonder water

Klokslag half elf draait Gerard (59) zijn Clean4Green-fietskar de parkeergarage van Waterbedrijf Groningen in. Collega Martijn komt even later en Scott Boogers (42) werkbegeleider van Het Twaalfde Huis van WerkPro, staat al te wachten bij de drie te wassen auto's.

‘Eigenlijk wassen we de auto niet’, vertelt Gerard. Ondertussen pakt hij uit de kar een aantal microvezeldoekjes en een spuitfles met een transparante vloeistof. ‘Dit is een compleet biologisch afbreekbaar product. Je spuit het op de auto, laat het even intrekken en tilt als het ware het vuil eraf met een vezeldoekje. Per auto sparen we zo tweehonderd tot driehonderdvijftig liter water uit’, vertelt hij al poetsend.

Beproefde methode

‘Deze methode wordt al jaren gebruikt in Amerika, Saoedi-Arabië en andere zeer droge gebieden waar water erg schaars is’, vult Scott aan. ‘Uiteraard is deze methode getest op autolak en is compleet veilig. De auto wordt zelfs schoner dan in de autowasstraat.’

Samenwerking met Waterbedrijf

Toen Clean4Green bij het waterbedrijf aanklopte, waren zij meteen enthousiast. ‘Dit sluit natuurlijk heel mooi aan

bij onze bedrijfsfilosofie. We zijn al jaren bezig om het waterverbruik terug te dringen en dit scheelt behoorlijk’, vertelt facilitair manager Corien Bier van het Waterbedrijf Groningen. ‘Onze zeven carpoolauto's worden per drietal gewassen, dus elke drie weken worden ze schoongemaakt. Het spaart water en het grondwater wordt niet vervuild en dat past perfect bij ons. En, natuurlijk is het ook gemakkelijk. Ze komen hier langs!’

Uit het wereldje

Volgens Corien is het belangrijk dat mensen met een behoorlijke afstand tot de arbeidsmarkt op deze manier een kans wordt geboden. Gerard onderschrijft dat volledig: ‘Het is weer een keer wat anders. Zelfstandiger ook en het grote voordeel is dat ik een beetje uit het wereldje van dak- en thuislozen ben. Het is prachtig om iets nieuws op te zetten.’ Vol trots laat hij zijn fietskar zien, waarin hij speciale plankjes heeft gemaakt zodat alle benodigdheden niet tijdens het fietsen door elkaar geschud worden. Hij pakt een nieuw vezeldoekje, vouwt hem op een speciale manier op en veegt de auto schoon. Het resultaat mag er zijn.

Ambitie

‘We staan nog maar in de kinderschoenen hoor’, meent Scott. ‘Door corona waren bedrijven huiverig om met ons in zee te gaan. Maar op termijn willen we voor meer bedrijven aan de slag. We zijn in ieder geval heel blij met Waterbedrijf Groningen dat ondanks corona het toch met ons aandurfde. Als het goed draait kunnen we op termijn onze diensten uitrollen en misschien ook aanbieden aan particulieren’, besluit Scott ambitieus.

Al ruim een decennium lang schreef Janpieter Buskes zijn rubriek De lamme en de blinde voor De Riepe. Met unieke observaties van de menselijk psyche en ziel getuigde hij van een enorme betrokkenheid bij zijn eigen soort. Zijn waarnemingen schafte een andere kijk op menselijke processen.

Zijn kwaal werd ondraaglijk. Maar zelfs op zijn sterfbed maakte hij zich nog zorgen over zijn laatste stukje. In april verschijnt zijn laatste column.

Onze lamme blinde is niet meer onder ons.

Rust zacht Janpieter

IN MEMORIAM

DE RIEPE BUSINESSCLUB

De bedrijven in dit overzicht ondersteunen De Riepe. Wilt u als bedrijf ook bijdragen? Dat kan, neem gerust contact met ons op: 050-5791818 (09:00-13:00 uur).

Aksion	Bewindvoering en inkomensbeheer	Metaware BV, Groningen	Cloudoplossingen managementsystemen
Als de zon, tekentherapie	Tekentherapie, opleiding en begeleiding	Mamamini Helpman	Goededoelenkringloop
Dagblad van het Noorden, (NDC mediagroep)	Nieuws uit Groningen/Drenthe	New Nexus, Tynaarlo	IT consultancy- en adviesbureau
De Haan Advocaten & Notarissen, Groningen	Strafrechtadvocatuur	Noback Ingenieursbureau, Groningen	Techn. natuurk. berekeningen en ontwerpen
De Huismeesters, Groningen	Woningcorporatie stad Groningen	Noordelink, Groningen	Vacatures Noord Nederland
Digno BV, Haren	Informatietechnologie	Noorderpoort, Groningen	Beroepsonderwijs in Groningen/Drenthe
Dik Bike Centre, Groningen	Van ventiel tot helm	Old Burger Weeshuis, Leeuwarden	Ontwikkelen op sociaal, cultureel gebied
Doesburg autoverhuur, Groningen	Van sjoband tot aanhangwagen	't Oortje Sieraden, Groningen	Oorbellspecialzaak
Dries Rolde BV	Installatietechniek	Patrimonium, Groningen	Christelijke woningstichting
Dunk	Deskundigheid in de geestelijke Gezondheidszorg	Pinkster schilderwerken, Assen	a.a. binnen-/buitenschilderwerk
Forum Groningen	Boeken, films en events	Praktikos, Assen	Trainingsbureau
Gemeente Groningen SoZaWe	Wij is dichtbij	Preventief Veiligheidsdiensten BV, Groningen	Gastvrij beveiligen
Groningen Seaports	Havendienstverlening	Rijschool Gerald, Peize	Auto- en motorrijdschool
Groninger Kredietbank	Sociale hulpverlening	Rottinghuis aanemingsbedrijf BV, Groningen	Allround bouwbedrijf in het Noorden
Ingenieursbureau Wassenaar, Haren	Complexe constructies ontwerpen	Schilders de Vries, Groningen	Sterk in duurzaam ondernemen
Klooster Reizen, Haren	Reisbureau	Stichting Terwille, Groningen	Vrij van verslaving
Kluzzenbedrief Jan	Veur putjederij in en omt hoes	Tandartsenpraktijk De Verbetering, Groningen	Gezond begint in de mond
Kompas Zuidlaren	Specialist in financiële zorgverlening	Tekstlabel Amber Boomsma, Leeuwarden	Freelance schrijfprofessional
Lightwave, Groningen	Spirituele opleidingen	Verslavingszorg Noord Nederland, Groningen	Perspectieven bieden
Lotus uitvaart, Thesinge	Uitvaartverzorging en -begeleiding	Willem Rietman Interieur Tynaarlo	Meubilair op maat

Volgende maand in De Riepe:

Leesplezier voorleesvrijwilliger bij Humanitas

‘Spelenderwijs een kind enthousiast maken om te lezen, dat is wat je doet.’ Ina Woltjer (71) is voorleesvrijwilliger van een Syrisch meisje van tien.

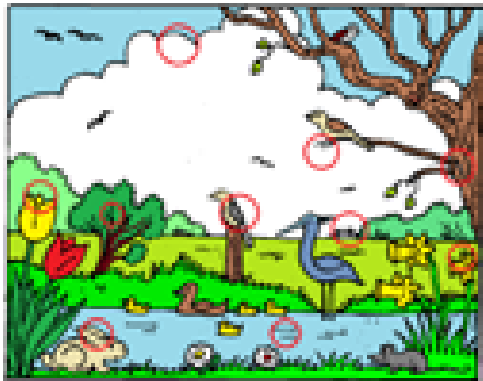

En verder:

- Gebarentaal
- Terug in de samenleving

Deze zal verschijnen rond 1 april 2021

Oplossingen puzzels van pagina 23

	1	N	2	E	3	U	S	V	4	L	5	E	6	U	G	7	E	L	
7	N		I			P		A		N		T					8	S	
9	U	R	N				10	I	N	T	R	O	V	E	R	T			
	M		D			N		E		X		N				A			
1	M	E	E	G	A	A	N	D			12	E	T	N	A				
	E					Z		T			13	S		J		N			
14	R	E	15	U	N	I	E		16	S	C	H	E	R	P				
	P		I		E			17	P		H					L			
18	L	E	T	S			19	P	A	N	O	R	20	A	M	A			
	A		S			21	Z		G		M			A		A			
22	A	S	T	R	O	N	O	O	M			23	F	I	T				
	T		E		E		D		E			K			S				
	24	P	L	A	N	T	E	N	L	E	E	R							

OPVANGINSTELLINGEN

GRONINGEN

GRONINGEN

Dagopvang
Leger des Heils
Kostersgang 28
9711 CX Groningen
tel. 050-313 36 60
Dagelijks van 12.00 – 17.00 uur

Open Hof
Spilsluizen 5
9712 NR Groningen
tel. 050-312 21 22
ma t/m vr. 10.00 – 12.00 uur
zo t/m vr. 19.30 – 21.00 uur
Zondagavondviering om 18.45 uur

Twaalfde Huis
Eemskanaal Noordzijde 32a
9713 AB Groningen
tel. 050-579 78 45
Ma t/m vr. 9.30-16.30 uur

Beschermd Wonen (Vast&Verder)
Damsterdiep 267, 9713 EE Groningen

24-uurs opvang
Algemene opvang
Van Heemskerckstraat 75
9726 GH Groningen
tel. 050-599 14 20, www.hetkopland.nl

Hoendiephuis, voor jongeren
Noorderstationsstraat 88
9717 KR Groningen
tel. 050-599 14 20, www.hetkopland.nl

Ommelandershuis
Woonvoorziening (Beschermd wonen)
Schoolstraat 11
9712 JP Groningen
tel. 050-599 14 20, www.hetkopland.nl

LIMOR woonvoorziening Hiddemaheerd
Hiddemaheerd 112
9737 KX Groningen
tel. 0900-4857545
058-215 16 94, www.limor.nl

Nachtopvang
Het Kopland
Schoolstraat 9
9712 JP Groningen
tel. 050-599 14 20, www.hetkopland.nl
dagelijks 21.00-10.00 uur
zon- en feestdagen van 21.00 tot 11.00 uur
Aanmelden en binnenkomen om te kijken of er plek is kan vanaf 21.00 uur tot 23.00 uur. Ook kun je maandag t/m vrijdag tussen 10:00 uur en 11:00 uur aan de Schoolstraat 3 langskomen om je aan te melden.

APPINGEDAM
LIMOR woonvoorziening
Vangnetvoorziening Cornelis Albertsstraat
Cornelis Albertstraat 7
9901 EJ Appingedam
tel. 0900-4857545
www.limor.nl

HOOGEZAND
Sociaal Pension Hoogezand
Mansholtstraat 1-a
9602 SB Hoogezand
tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

VEELERVEEN
Reïntegratie-centrum
De Spetse Hoeve
Spetsbrugweg 4
9566 TK Veelerveen
tel. 0597- 541 341

VEENDAM
24 uurs opvang
LIMOR Woonvoorziening
Burgemeester Bosscherstraat 10
9641 NG Veendam
tel. 0598-615111
www.limor.nl

LEEK

Crisisopvang Leek
Oldebertweg 61
9351 PC Leek, tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

WINSCHOTEN
Dagbesteding Werkpro
Papierbaan 60
9672 BH winschoten
tel: 059-743 3004

DRENTHE

ASSEN

Kommarin
Maatschappelijke Opvang voor dak- en thuislozen Assen
Havenkade 16
9403 AH Assen
tel: 088-8393381

Openingstijden:
Dagopvang:
ma t/m vr 10:00-15:00 uur
Nachtopvang:
dagelijks 21:00-09:00 uur

Leger des Heils
Kortdurende opvang en beschermd wonen
Maria in Campislaan 257
9406 JG Assen

NIEUW-AMSTERDAM
24-uurs opvang en nachtopvang
Leger des Heils
Zijtak WZ 125
7833 BE Nieuw-Amsterdam
tel. 0591-551 020

EMMEN
Dagopvang
Leger des Heils
Verlengde Spoorstraat 11
7811 GA Emmen
tel. 0591-658 233
Geopend ma t/m vr. 10.30-16.30 uur

Leger des Heils
Beschermd Wonen Boshuis
Boslaan 138
7822 EP Emmen

HOOGEVEEN
Dagopvang
Beukemaplein 14
7906 AK Hoogeveen
ma tm vr. 10.30-16.30 uur

FRIESLAND

DRACHTEN
Sociaal Pension Drachten
Stationsweg 118
9201 GS Drachten
tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

LEEUWARDEN
Dagopvang
Leger des Heils
De Tuinen 32
8911 KE Leeuwarden
tel. 088-066 31 80
geopend 10.00-16.00 uur
(woensdag 12.00-16.00 uur)

Zuidergrachtswal 15-16
8933 AD Leeuwarden
tel. 058-293 26 70
geopend 10.00-16.00 uur
www.zienn.nl

Algemene Opvang
Nieuweweg 3
8911 LK Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

d' Ambacht
Cornelis Trooststraat 48
8932 BR Leeuwarden
tel: 058-299 99 30
dambacht@werkpro.nl

Huis voor Jongeren
Huizumerlaan 101
8934 BE Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

Zorgopvang
J.H. Knoopstraat 2
8933 GS Leeuwarden
tel. 0900-1188881
www.zienn.nl

Sociaal Pension Hoekstersingel
Hoekstersingel 51-53
8922 AM Leeuwarden
tel. 0900-188 881
www.zienn.nl

Sociaal Pension Bonifatiusplein
Bonifatiusplein 19
8911 JT Leeuwarden
tel. 0900-188 88 81
www.zienn.nl

Nachtopvang
Oostergoweg 1 (Wirdumerpoort)
8911 MA Leeuwarden
tel. 088-0663170
www.zienn.nl

Aanloophuis Leeuwarden
Bagijnestraat 36
8911 DR Leeuwarden
tel. 058-212 72 37
www.aanloophuisleeuwarden.nl

LIMOR Crisisopvang en woonvoorziening de Kei
De Kei 5
8918 AR Leeuwarden
tel. 0900-485 7545
www.limor.nl

ENGWIERUM
Leger des Heils
Beschermd Wonen
Fjellingsreed6
9132 EN Engwierum

BURGUM
Crisisopvang Burgum
Prinses Margrietstraat 63
9251 HB Burgum
tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

HEERENVEEN
Aanloophuis de Brege
Herenwal 2
8441 AZ Heerenveen
0513-625 926
www.aanloophuisoerdebregel.nl

SNEEK
Sociaal Pension Sneek
Lemmerweg 53
8606 AA Sneek tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

De Herberg
Vier kamers voor dak- en thuislozen, verblijf maximaal 2 maanden
Kloosterdwarsstraat 3
8603 AG Sneek
Herbergtelefoon: 06-235 415 65

LIMOR Crisisopvang Gonggrijpstraat
Gonggrijpstraat 9
8607 BD Sneek
tel. 0515-43 08 12
www.limor.nl

STRAATKANJERS

Roemeen in Drenthe

Door **Dick Bijmolt**
Fotografie **Jaap ten Hoove**

Romulus Cirpaci verkoopt zijn Riepes in Drenthe. Hij is al zes jaar in Nederland. Onder het gesprek neemt de fotograaf een foto van hem. Zijn sigaretje mag er niet op, dat vindt hij niet mooi. Hij komt uit Ranna, een kustplaatsje aan de Zwarte Zee. Een keer per jaar gaat hij naar Roemenië. Drie jongens en een vrouw heeft hij daar. Hij mist ze, maar heeft geen keus. Voor werk in Roemenië is hij te oud en de fabrieken daar zijn veelal dicht. Nederlanders zijn open mensen, ze informeren vaak naar zijn thuissituatie. 'Ik wil de mensen bedanken dat ze mijn krant kopen.'